

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Škola:	Střední škola obchodní, České Budějovice, Husova 9
Projekt MŠMT ČR:	EU PENÍZE ŠKOLÁM
Číslo projektu:	CZ.1.07/1.5.00/34.0536
Název projektu školy:	Výuka s ICT na SŠ obchodní České Budějovice
Šablona III/2:	Inovace a zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT
Číslo šablony:	VY_32_INOVACE_ZSV_024
Předmět:	Základy společenských věd
Tematický okruh:	Člověk v dějinách
Autor, spoluautor:	Mgr. Markéta Macháčková
Název DUMu:	Politický systém první republiky
Pořadové číslo DUMu:	4
Stručná anotace:	
Výukový materiál se zabývá politickým systémem první republiky. Seznamuje žáky s první čs. ústavou a s jednotlivými složkami moci za první republiky.	
Ročník:	2.
Obor vzdělání:	63 – 41 – M/01 Ekonomika a podnikání
Metodický pokyn:	Žáci použijí snímky s úkoly a závěrečným testem, které slouží k procvičení látky.
Výsledky vzdělávání:	Žák charakterizuje první Československou republiku a její politický systém, který porovná se současným.
Vytvořeno dne:	22. 5. 2013
Pokud není uvedeno jinak, uvedený materiál je z vlastních zdrojů autora.	

Politický systém první republiky

Ústavní listina ČSR z roku 1920

- = první ústava ČSR
- byla schválena **29. 2. 1920** Národním shromážděním
- vstoupila v platnost 6. 3. 1920 a platila až do 9. 5. 1948, kdy byla zrušena Ústavou 9. května
- byla vytvořena po vzoru americké a francouzské ústavy
- dle této ústavy byl nový stát demokratickou republikou v čele s prezidentem

Moc zákonodárná

- měl ji dvoukomorový parlament (***Národní shromáždění***)
 - ***Dolní komora (Poslanecká sněmovna)*** měla 300 členů, kteří byli voleni na 6 let, minimální věk poslance byl 30 let
 - ***Horní komora (Senát)*** měla 150 členů, kteří byli voleni na 8 let, minimální věk senátora byl 45 let
- volební systém u obou komor byl poměrný
- obě komory byly rozpustitelné

Moc výkonná

- měl ji prezident, vláda a ministerstva
- **Prezident** byl volen Národním shromážděním na 7 let (maximálně na 2 volební období), minimální věk prezidenta byl 35 let, prvním prezidentem byl *Tomáš Garrigue Masaryk*
- **Vláda** rozhodovala ve sboru a byla odpovědná Poslanecké sněmovně, prvním předsedou vlády byl *Karel Kramář*

Politické strany první republiky

Agrární strana – orientovala se na venkov a zemědělce (A. Švehla, M. Hodža, R. Beran)

Čs. sociálně demokratická strana – nejstarší politická strana (V. Tusar, R. Bechyně)

Čs. strana národně socialistická (E. Beneš, J. Stříbrný)

Čs. národní demokracie (K. Kramář, A. Rašín, V. Dyk)

Čs. strana lidová (J. Šrámek, M. Hurban)

Komunistická strana Československa (B. Šmeral)

Hlinkova slovenská ľudová strana (A. Hlinka, J. Tiso)

První parlamentní volby

duben 1920 – proběhly první volby do Národní shromáždění – zvítězila Sociální demokracie

- Postupně ale v sociální demokracii začalo narůstat napětí a strana se rozštěpila – radikální skupina sociálních demokratů založila v **květnu 1921** ***Komunistickou stranu Československa (KSČ)***

Další politické organizace

Hrad – skupina lidí kolem prezidenta Masaryka

Pětka – mimoparlamentní výbor představitelů 5 nejvýznamnějších politických stran (agrární, sociálně demokratické, národně socialistické, národně demokratické a lidové)

Živnostenská banka – ovlivňovala hospodářskou politiku vlád

Závěrečný test

- 1. Rozdělte uvedené pojmy do tabulky, podle toho, zda patří k Poslanecké sněmovně nebo k Senátu**

horní komora, 150 členů, voleni na 6 let, voleni na 8 let, dolní komora, minimální věk 30 let, minimální věk 45 let, 300 členů

Poslanecká sněmovna	Senát

- 2. Kdy vznikla Komunistická strana Československa a jak**
- 3. Kdy se konaly první parlamentní volby a jak dopadly**
- 4. Na jak dlouho byl za první republiky volen prezident, jaký byl minimální věk kandidáta, kdo ho volil**
- 5. Co byla Pětka**
- 6. Kdy byla schválena první ústava ČSR**

Řešení závěrečného testu

Poslanecká sněmovna	Senát
Voleni na 6 let	Horní komora
Dolní komora	150 členů
Min. věk 30 let	Voleni na 8 let
300 členů	Min. věk 45 let

2. 1921 odštěpením části sociálních demokratů
3. Duben 1920, vítězství sociální demokracie
4. Na 7 let, 35 let, parlament (Národní shromáždění)
5. Mimoparlamentní uskupení 5 nejsilnějších stran (agrární, sociálně demokratické, národně socialistické, národně demokratické a lidové)
6. 29. 2. 1920

Použitá literatura

ČORNEJ, Petr. Dějepis pro střední odborné školy: české a světové dějiny. 2. vyd. Praha: SPN - pedagogické nakladatelství, 2008, 238 s. ISBN 978-80-7235-382-8

DRŠKOVÁ, Kateřina. Maturita z dějepisu: české a světové dějiny. Vyd. 2. Praha: Aleš Skřivan ml., 2000, 52 s. ISBN 80-902-2617-5

www.dejepis.com